# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 236. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 11 жовтня 1933.

VOL. XLI. No. 236. Jersey City, N. J., Wednesday, October 11, 1933. THREE CENTS.


## ВОЄННИЙ СТАН У СТРАЙКОВІМ ОКРУЗІ ІНДІЯНИ.

СОЛИВЕН (Індіяна). — Ґубернатор Мекнот проголосив виїмковий стан у повіті Соливен, у якому ведеться завзятий страйк углевих майнерів.

Уряд зробив цей крок на домагання стейтового прокуратора, котрий покликується на свіжі несупокої, получені з підкладанням бомб під доми працюючих майнерів.

З проголошенням виїмкового стану в повіт вислано дві компанії війська та заборонено всякі збори. Хто хоче ввійти в повіт або з нього вийти, мусить дістати дозвіл уряду. Кождий урядник має право носити зброю, при чому цивільні урядники вважаються за аґентів війська.

Справа, за яку ведеться страйк, замотана через так званий кооперативний плян праці в місцевих майнах, за котрим робітники побирають заплату, як є дохід, та зрікаються її, як доходу нема. Урядники юнії кажуть, що це є проти інтересу робітництва.

### ШОВКОВІ СТРАЙКАРІ У ВАШИНҐТОНІ.

ВАШИНҐТОН. — Яких двіста страйкарів шовкових фабрик у Петерсоні, Ню Джерзі, примаширували до головної кватири ґенерала Джансона, щоби представити йому свій протест проти умов праці, заряджених „Найрою" в ткацькім промислі.

Демонстранти складалися на половину з членів юнії, звязаної з Федерацією Праці, та з юнією опозиційною.

Представники власників ткацьких фабрик представляли підчас переслухання в уряді „Найри", що ткацькі кодекси корисні для промислу, але сенатор Кін та конґресмен Сеґер були тої думки, що цілий промисл в околиці Петерсону буде зруйнований, як кодекси не будуть поправлені. Провідники робітничих демонстрантів дали до зрозуміння, що як уряд не змінить кодексу, робітники будуть примушені вийти на страйк.

### СЕНАТОР ВАҐНЕР ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД СТРАЙКАМИ.

ВАШИНҐТОН. — На понеділковому засіданню конвенції Американської Федерації Праці виступав з відчитом про „нову відповідальность робітників" сенатор Ваґнер та критикував поспіх робітників до страйку. На його думку, страйк не заборонений тепер законом, але здоровим розумом. Страйку повинно́ся вживати тільки в найкрайніших випадках. Він не добуває нічого поза тим, що підносить протест проти нестерпних умов.

Конвенція ухвалила резолюцію, якою закликає всіх членів юній, звязаних з Федерацією Праці, попирати тільки ті крамниці, які попри „синього орла" показують також юнійну карту, себто наймають тільки юнійних робітників.

### ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ЗАКІНЧЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Урядники федерального уряду запевняють, що на випадок скасування прогибіції Америка буде мати досить домашнього алькоголю на покриття всього попиту.

З припасів алькольних напитків, які знаходяться в маґазинах департаменту скарбу, можна буде виробити 100 мілїонів ґальонів горівки.

### ЛІЧЕННЯ РАКА.

ШІКАҐО. — Перед конґресом американських лікарів виступав з відчитом про лічення рака д-р Джозеф Бладґуд, професор медицини в університеті ім. Джана Гопкінса. На його думку, що найменше три типи рака шкіри й уст можна лічити таксамо основно, як лічиться дифтерію.

Прелеґент виказував, що для лічення рака треба більше уваги зі сторони хорої людини. Жінки рідше хоріють на рака шкіри й уст, бо вони більше вважають на себе й зараз ідуть до лікаря, як тільки покажуться перші признаки недуги. Смерти від рака треба приписати передовсім невіжеству.

### МАТИ ПОКИНУЛА БЛИЗНЯТА.

НЮ ЙОРК. — В умивальній кімнаті для жінок на стації підземної залізниці на 66 вулиці знайдено немовля. Незадовго по принесенню його до поліційної стації туди саме принесено друґе, видимо того самого віку, яке знайдено в одній церкві. По короткім слідстві поліція знайшла матір, котра того самого дня вийшла зі шпиталю зі своїми близнятами та пішла домів у супроводі шпитальної послугачки. Видно, що матір вдала, що вона йде до дому, а замісць цього вона пішла до „собвею", де лишила одну дитину, а потім до церкви, де лишила другу. Мати говорила, що муж заробляє тільки 10 долярів на тиждень, з чого 9 долярів іде на заплачення ренту.

### ЗБИЛИ ПРОВІДНИКА „ҐЕНҐУ" ЗА ЗВЯЗКИ З ПОЛІЦІЄЮ.

ШІКАҐО. — Бандити вбили тут Ґаса Винклера, провідника так званого ґенґу північної сторони міста. Бандит дістав 72 сіканці та помер по дорозі до шпиталю. Кажуть, що його вбили тому, що він розповів урядови про грабунок 250,000 долярів з почти останнього грудня.

### АРЕШТУВАННЯ УКРАЇНЦІВ НА ЗАКАРПАТТІ.

Ужгородський „Карпаторусскiйю Голос", що жиє одним тільки цькуванням і нікчемними доносами на Українців, повідомляє з нескриваною радістю, що ужгородська поліція арештувала двох молодих Українців, а саме студента та урядовця Підкарпатського Банку, Івана Романова (?). Арештовано їх, мовляв, за українську пропаґанду серед учасників пластового зїзду в Ґеделє, а саме за поширювання листівок з мапою України, на якій було і Закарпаття.

### ВКРАЛИ 180,000 ЗЛОТИХ.

У Варшаві відбувається судова розправа проти двох службовців спіртового монополю, Меч. Клопотовського та Пінкаса Жезніцького, які за два роки вкрали 180,000 зл. на шкоду монополю.

### ВРОДИЛА ТРОХ ХЛОПЦІВ.

У Рівному на Цегельні жінка робітника, Юзефа Шиманська, породила трох хлопців; всі здорові і вже охрещені. Щаслива матір почувається зовсім здоровою.

### СОЮЗ НЕДІБРАНИХ ПОДРУЖ.

В Авініоні у південній Франції заснувався „Союз недібраних подруж". Членами цього клюбу є одиниці, що не хочуть розводитись, але не дібрались у подружах. Всі члени поділені на секції, які влаштовують ріжні забави, вечерниці, концерти і т. п. Найбільш перестерігають у згаданому союзі того, щоби чоловік і жінка не попали в одну й ту саму секцію. Завданням союза — дати змогу забути членам про всі домашні неприємности, а головно виговоритися. Практика визнала, що недібрані подружа почуваються дуже вдоволені, коли можуть перед кимнебудь виговоритись і пожалітися на родинні недомагання. Кожний новий член мусить виголосити публично два відчити на теми: 1) „Добрі прикмети мойого подруга (подруги)". 2) „Чому я злий муж (дружина)"? Вже перші місяці того союза принесли багато користи. Багато нових членів прибуває союзови, а їхнє подружнє життя поліпшується.

### САХАРИНА В БОЖНИЦІ.

Митна сторожа перевела у Львові в божниці при вул. Жовківській ревізію, шукаючи сахарини. У висліді ревізії знайдено більше як 2 кґ. сахарини. Сахарину цю перепачковував з Німеччини Б. Льокерман. Підчас слідства признався, що пачкарством займався вже кілька років. Арештували ще кількох купців, яким Льокерман постачав сахарини.

### МОЛЯТЬСЯ ЗА ЖЕРТВИ МОСЬКОВСЬКОГО ТЕРОРУ НА УКРАЇНІ.

Заходом свідомих селян громади Неґостина, повіт Радівці (Буковина), відбулася в неділю, 3 вересня ц. р., панахида по всіх жертвах большевицького терору, голоду, як і за тих, що своє життя стратили за волю України в боротьбі з червоними московськими наїзниками. Богослуження відправив о. Володимир Никорович.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

### ЗА ВБИВСТВО СУДЖЕНОЇ.

Перед трибуналом суддів присяглих у Львові станув 20-літній парубок Василь Зінчин, з села Кунин, пов. Жовква, обвинувачений у вбивстві судженої. Справа ця виглядає так: Дня 12 березня ц. р. знайдено між селом Куниним і кунинським бором у ріці трупа молодої дівчини. Підчас слідства виявилося, що це Катерина Жолтівська. Вона мала голову й очі звязані хусткою, а на карку сліди від мотуза, яким її вдушено. Не улягало сумнівови, що тут мається до діла з убивством. Підозріння впало на 20-літнього Василя Зінчина, що удержував з покійною ближчі любовні звязки. Коли Жолтівська завагітніла, Зінчин хотів з нею зрвати, щоби не платити аліментів. Зпочатку Зінчин не хотів признатися до вбивства, але згодом змінив свої зізнання і боронився тим, що він втопив Жолтівську за її згодою та що вона сама завязала собі хустиною голову. Він хотів теж покінчити самогубством, і скочив до води, але що річка була неглибока, тому він не втонув. Через салю пересунулася ціла низка свідків, які зізнали в некористь обвинуваченого, а головно мати покійної дуже обтяжила Зінчина, зізнаючи, що Зінчин побив був її дочку, коли вона призналася, що завагітніла, а навіть погрожував їй смертю. У висліді присудили Зінчина на 12 літ тюрми.

### СМЕРТЬ НА ШИБЕНИЦІ ЗА ВБИВСТВО ДРУЖИНИ.

У Вильні перед наглим судом відбулася розправа проти 25-літнього Ф. Рожевича, який нічою з 16 на 17 серпня ц. р. вбив свою дружину Пелягію. Підчас слідства обвинувачений признався до вбивства, але на розправі симулював умово хорого. Одначе лікарі ствердили, що Рожевич був зовсім притомний у хвилині доконання вбивства, а й тепер є зовсім нормальний. У висліді розправи присуджено Рожевича на кару смерти.

### ФАБРИКА ГРОШЕЙ І ГОРІЛЬНЯ У ВЯЗНИЦІ.

В Золочеві курсували від довшого часу фальшиві 5 і однозлотові монети. Доходження викрили, що фабрика монет знаходилася в місцевій вязниці, де займалися ними вязні до спілки з вязничною сторожею. Крім того займалися тайним виробом горівки. У звязку з тим сензаційним викриттям одного вязничного дозорця арештовано, а одного усунено з посади. В місті оповідають, що вязні діставали від дозорців нічні відпустки, вибираючись на вломи та крадежі.

### ЗА РИМО-КАТ. ЕПИСКОПСТВО У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Східно-галицькі Поляки добиваються від якогось часу створення ще одного римо-кат. епископства на нашій території. Ці заходи поновили вони особливо після того, як у пресі появилися чутки про недалеке кревання греко-кат. епископства на Лемківщині. Як місця осідку нового римо-кат. епископства називають міста Станиславів і Тернопіль, при чому польські пресові органи в обох тих містах розписуються широко про потребу того епископства саме в їх місті.

### НЕ ДАЮТЬ КОНЦЕСІЇ.

Товариство „Українська Захоронка" у Львові бореться з великими труднощами, бо влада відмовила йому концесій на провадженя захоронок на біжучий рік. Дотепер було у Львові вісім українських передшкіл, ведених цею установою. З санітарних оглядів сімом з них відмовлено концесій (мовляв тому, що захоронки містяться в старих домах). Товариство робить старання, щоби виповнити домагання влади, але це получене з більшими адаптаціями, а тимсамим і з непередбаченими коштами. Але рухливе товариство, яке орґанізацією цьогорічних півосель виявило стільки живучости і відпорности, певно поборе і ці перешкоди.

### ВОГОНЬ НИЩИТЬ СЕЛЯНСЬКЕ МАЙНО.

Нічю з 31. серпня на 1. вересня вибухла в Хороброві, бережанського повіту, жахлива пожежа. Вогонь знищив до тла майже 20 господарств, разом з усім селянським майном. Пізня ніч, змореність селян, брак свойого ратункового приладдя, а врешті й нагальний вітер — все те дало змогу стихії поширитися в скорому часі. Звезене з поля збіже згоріло до тла, поглиблюючи нужду села. Багато родин лишились без власної стріхи.

### ЖЕРТВА ШАНТАЖИСТКИ.

Зазізничний службовець у Станиславові, Ів. Мітуля, заопікувався Францішкою Старківною, яка представилася йому як нещаслива сирота. Хотів навіть із нею оженитися. Колиж довідався, що вона ведеться неморально, хотів із нею зірвати. Та Старківна зажадала відступного 2,500 зл. Колиж стрінула Мітулю з нареченою, побила її. Мітуля з розпуки зажив отрую і затруївся світляним ґазом. У безнадійнім стані відвезли Мітулю до шпиталю.

### ГРОШЕВІ ЗЛОВЖИВАННЯ НА ПОЧТІ.

В Ходорові відбулася судова розправа проти бувшої почтової урядникчи в Бортниках, пов. Бібрка, Яніни Маховичевої, що здефраудувала на шкоду почти 5,000 зл. Засуджено її на півтора року вязниці. Чоловік дефравдантки, як відомо, застрілився, довідавшись про зловживання жінки.

### ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ЧОТИРОХ ЛЕТУНІВ.

Біля містечка Єнджеєва, як повідомляють з Варшави, підчас летунських вправ на висоті 200 метрів зударилися два військові літаки і впали на землю, вкриваючи чотирох летунів, що згинули на місці.

## РОБІТНИЧІ ЗАВОРУШЕННЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

### ДЛЯ ЗДУШЕННЯ РОБІТНИЧИХ СТРАЙКІВ БОЛЬШЕВИКИ ВЖИВАЮТЬ СПЕЦІЯЛЬНИХ КАРНИХ ЗАГОНІВ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Тут одержали копію секретного повідомлення колеґії українського ДПУ (Чека) до Москви про події на Україні в другій половині серпня б. р. В тих звідомленнях говориться, що в другій половині серпня відбулися 22 робітничі демонстрації в Одесі, Дніпропетровську, Сталіні, Миколаєві, Луганському, Мелітополі та в інших промислових містах. Большевики кажуть, що ці демонстрації були зорґанізовані підпольними протирадянськими орґанізаціями.

Спеціяльні карні загони Чеки викликано 13 разів за два тижні для підтримки радянської поліції в її боротьбі зі страйкарами й демонстрантами. Крім того 6 разів викликали війська Чеки для карних експедицій у совхози в Одеській та Дніпропетровській окрузі для ліквідації страйків і для попередження розгрому селянами та робітниками совхозів і державних складів збіжа.

В Артемовському поліція викрила таємну друкарню, де друковано заклики проти радянської влади та закликано до робітничої зорґанізованої боротьби з комуністичним деспотизмом. Арештовано одну терористичну ґрупу та зліквідовано 7 нелеґальних робітничих протикомуністичних ґруп, що керували страйками й демонстраціями. За той час арештовано 1,028 робітників, що аґітували проти комуністичної партії та проти радянської влади. В Сталіні арештовано робітничий „Комітет Діяння", який готував на 14 серпня загальний страйк майнерів у цьому районі. Притім арештовано ще 200 робітників, що працювали над підготовкою страйку.

Від 11 до 13 серпня відбувся загальний страйк робітників і майнерів Макієвського району на Україні, який скінчився перемогою робітництва. Радянська влада задовольнила робітничі домагання, збільшила харчову пайку, виплатила залеглости заробітної платні й т. д.

З цих коротких відомостей видно, що робітництво піб большевицьким терором орґанізується для боротьби за свої інтереси, а радянській владі, таксамо як колись царській на передодні революції, все частіше доводиться посилати свої карні війська для здавленння робітничого руху та заворушень. Про такі саме робітничі заворушення повідомляють з Уралу, з підмосковського промислового району та з інших робітничих районів.

### ЧОГО ЕРІО НЕ БАЧИВ.

ПАРИЖ (Франція). — Член партії Еріота, соціял-радикал Бутеле, який вернувся з Радянщини після Еріота, друкує в пресі свої враження з побуту в Радянщині. Він пише, що скрізь бачив натовпи обідраних і часто босих мужчих, жінок і дітей. Багато таких людей він бачив біля урядових пекарень, які стояли в безконечній черзі з надією одержати шматок хліба. Це зовсім не є доказом того, що населення в Радянщині не голодує. Жінок він бачив скрізь на дуже тяжких роботах з рискалями та джаґанами в руках. В цьому виявилася „рівноправність" радянської жінки, що її післано на непомірно тяжку фізичну працю.

„Інтурист", який возив по Радянщині й Еріота, показує туристам лише те, що потрібне радянській владі. Готелі „Інтуриста", де спиняються туристи, уладжені надзвичайно розкішно й туристів годують по царському.

### ЯПОНІЯ Й РОСІЯ НА ПЕРЕДОДНІ ДИПЛЬОМАТИЧНОГО РОЗРИВУ.

ТОКІЮ (Японія). — З огляду на те, що радянська преса почала кампанію проти Японії й нібито „викрила документи" таємного пляну Японії захопити в свої руки Східньо-Китайську залізницю, можливий дипльоматичний розрив між Японією й Росією. Один з видних членів міністерства справ закордонних заявив, що коли радянський уряд не спинить протияпонської пропаґанди в пресі, то можливо, що Японія відкличе свого посла з Москви.

### СПОДІВАЮТЬСЯ ВРАТУВАТИ КОНФЕРЕНЦІЮ РОЗЗБРОЄННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Керуючий комітет Конференції Роззброєння рішив скликати на 16 жовтня засідання конференції. Представники великих держав сподіваються, що їм таки пощастить договоритися з Німеччиною й намовити її приняти дальшу участь в конференції роззброєння, не домагаючись права зброїтися.

### РУМУНСЬКО-РОСІЙСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

ВАРШАВА (Польща). — Сюди приїхав румунський міністер справ закордонних, Тітулеску. Він має тут обмінятися з радянськими представниками договором про ненапад. Польща попрацювала над тим, щоб привести Росію й Румунію до такого порозуміння, чому пособив прихід до влади Гітлера в Німеччині.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| Three cents a copy | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Сити і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $ 2.75 |

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# НІ СЛІДУ ЗІ СВІТОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Американський кореспондент з Москви розповідає в „Ню Йорк Гералд Трибюн" про те, що сталося з Третім Інтернаціоналом і світовою революцією. З його допису виходить ясно як на долоні, що з совітської революційности залишився тільки „революційний гимн", залишилася тільки назва „Третій Інтернаціонал", а більш нічого. Вже навіть на совітських парадах не говорять про світову революцію. А большевицькі дипльомати бояться навіть словом настрашити „буржуїв" світовою революцією. Бо на міжнародніх конференціях вони тільки те й роблять, що запевняють світ про своє миролюбство та бажання жити в якнайкращій згоді з фашистівською Польщею, Італією Мусолінія, капіталістичною Францією і т. д.

Ціле змагання теперішніх червоних потентатів з Москви є звернене тільки на те, щоби закріпити панування большевицької династії. Тому саме так дуже запобігають вони ласки в Америки і деінде та жебрають визнання і грошей. А до робітників світа вже не звертаються, щоби підносили бунти, щоби змагали до визволення з капіталістичного ярма. Ні, вони дають робітникам світа інше завдання. Кажуть їм пильнувати, щоби світові держави не пішли на Москву війною. Кажуть їм дбати про те, щоби капіталістичні держави змилосердились і визнали совіти та дали їм кредити.

А про Третій Інтернаціонал, який сформовано в 1919 році і який наробив стільки шуму, тепер і не чути. Ще доки був Зіновєв, то цей критикував Сталіна за те, що забув за „світову революцію". Поки був Троцький, то він ще вигукував про „постійну революцію" та про це, що совітська Росія може вийти побідною тільки тоді, коли вибухнуть революції по краях, від Росії промислово більше розвинених.

Та з того всього тепер нічого не осталось. Навіть тих фраз уже не чути. Остався ще тільки будинок Комінтерну, опустілий, свідок завмертя одного з найбільших большевицьких блахманів. Тепер у Москві вже не думають про світову революцію і визволення світового робітництва. Ні. Червоні самодержці заняті тепер парадами і обідами, які влаштовують для капіталістів і таких Еріотів, яких вони донедавна шкалювали на сторінках своєї преси як найбільших робітничих зрадників. Вони тепер не думають про революцію, про революційний здвиг поневолених. Вони тої революції бояться, бо знають, що вона в першу чергу знищила би владу червоних тиранів. Ось тому Москва так боїться, щоби тепер десь не вибухла яка революція.

# IX. КОНҐРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН.

В днях 16—19 вересня відбувся в Берні, Швайцарія, девятий конґрес европейських національних меншин. Предсідником цього конґресу був д-р Йосиф Вольфан, а ґенеральним секретарем д-р Евальд Аменде.

На ньому були заступлені такі народи: Українці, Баски, Болгари, Німці, еспанські Ґаліціяни, Жиди, Словінці, Хорвати, Катальонці, Литовці, Мадяри, Росіяни, Чехословаки і Білорусини. Всіх учасників було 48. Українців заступали **п. посолка М. Рудницька і посол З. Пеленський з Галичини і сенатор Залозецький та посол Сербенюк з Буковини.**

У вступнім слові предсідник д-р Вольфан зясував завдання конґресу. Повоєнна Европа, через примховату політичну конюнктуру. створену версайським договором — містить сьогодня у свойому лоні більше ніж сорок міліонів ріжних національних меншин, розшарпаних проти своєї волі поміж інші народи. Завданням цього конґресу є сходитися що року на те, щоб обговорювати зокрема справи національних меншин, порозуміватись і спільними силами виборювати кращі відносини.

Перший після предсідника забрав слово Росіянин, проф. Курчинський. Він змалював тяжкий голод у Росії і закінчив апелем до всього світа за помічю. Після нього забрала слово **посолка Рудницька** і яркими словами представила тяжке положення на Україні. Вона **гостро наклеймувала російський імперіялізм,** який у сучасну пору, у формі большевицького режіму, **навмисно спричинює голод на Україні**, щоби голодом виморити міліони українського населення і їх опустілі терени заселювати московськими кольоністами. Московсько-большевицький уряд — говорила посолка Рудницька — кождого року видирає останнє зерно від українських селян, а тепер, коли з причини їх аґрарної політики вибух на Україні страшний голод, так, що люди поїдають людей — московський уряд у злочинний спосіб пригладається спокійно цьому голодови і не робить найменшого кроку, щоби цьому зарадити. **Вона наклеймила також пана Еріота,** бувшого французького преміера, який на словах все удавав великого гуманіста й пацифіста, а тепер з чисто політичних мотивів поїхав у відвідини до Росії; а щоби зєднати собі симпатії большевиків, він захвалює большевицький режім, хоч цілий світ, поза всякими сумнівами ствердив катастрофальне положення в Росії, а головно на Україні. Вона **закінчила також апелем до всього культурного світа** за неґайною помічю для конаючого населення України. Її промова викликала на салі бурю оплесків.

**Д-р Аменде,** секретар конґресу, забрав після цього голос і старався звернути увагу, щоби справі голоду на Україні не давати політичного підкладу, що голод є не тільки на Україні. але також в інших частинах Росії. Він також завізвав присутних до неґайної помічної акції і звернувся в імени конґресу до присутного делеґата Союза Націй, щоби також Союз у цьому напрямі поробив неґайні кроки.

На чергу нарад мав прийти відчит німецького делеґата на тему: „Народня диссіміляція і право народностей". В цьому відчиті Німці хотіли науково виправдати право даного народу на зберігання його народньої чистоти. В цей спосіб вони хотіли оправдати до певної міри расову політику націонал-соціялістів і ослабити удари й закиди з боку жидівської делеґації. Але жидівська делеґація запротестувала проти цього відчиту й президія конґресу мусіла його зняти з програми. Та на цім ще не закінчилося. Жиди поставили домагання до президії, щоби вона офіціяльно зложила деклярацію перед конґресом, що вона клеймує варварське поступовання ґітлєрівців у відношенню до Жидів, в противному випадку жидівська делеґація не візьме участи в нарадах. Президія не пішла так далеко на уступки Жидам і дійсно, перші два дни нарад — Жиди не брали активної участи в конґресі. Щойно під кінець конґресу, третього дня, вдалося німецьким делеґатам цей спір полагодити в той спосіб, що вони видали від себе деклярацію, в якій зазначують, що деякі методи нинішнього німецького уряду ідуть в розріз з завданням цього конґресу.

В часі нарад забирав голос також сенатор Залозецький, який висказав незадоволення, що характер конґресу занадто аполітичний і всі звіти, як також дисусії над ними, зводиться до чисто академічного тону.

Йому відповів д-р Аменде, що завданням конґресу не є підсилювати сепаратистичні струї серед національних меншин, тільки злагіднювати їх взаїмне відношення до пануючого уряду, як також виборювати для них кращі права для їх розвитку.

Та всетаки здавалося чомусь, що чемне, але тверде підкреслювання д-ра Аменде, що голод на Україні не має політичних основ, або що завданням конґресу не є підсилювати сепаратистичних струй — мало завдання приєднати Росіян. Нема сумніву, що обовязком кождого делеґата є дбати в першій мірі про інтерес свого народу. Але як на це зареаґували Москалі? — Професор Курчинський зложив в імени російської делеґації, до чого вспів притягнути також Естонців, Литовців, Катальонців і Мадярів — таку резолюцію:

„...в деяких краях даються завважувати виразні хвилі масового антисемітизму. Ми уважаємо їх ударами в загально-людські права й ударами в ідеали, які заступає наш конґрес".

**Крім деклярації в справі голоду на Великій Україні** — сенатор Залозецький зложив в імени українських делеґатів з Польщі й Румунії **деклярацію в справі наших західньо-українських земель,** яка кінчається такими словами: „...Інтернаціональна запорука територіяльної автономії в Східній Галичині, як також на Підкарпаттю — чомусь відмовила. Хоч на цих просторах територіяльна автономія була майже заґарантована мирними договорами, то всетаки практично не переведена. — Українці в Польщі жадають поширення територіяльної автономії на всі ними заселені простори, а саме на Східню Галичину, Волинь, Полісся і Підляше, а Українці в Румунії на заселені ними простори в Буковині і Бесарабії". **Е. Л.**

# ЩО БУДЕ ПО ВІДКЛИКАННЮ ПРОГИБІЦІЇ.

З хвилею, як понад трицять стейтів заявилися за скасування прогибіції, виринає зараз питання: що робити з торговлею алькогольними напитками?

Питання не тільки теоретичне, але практичне, просто питання дня, коли до повного затвердження скасування потрібно всього кілька стейтів, а досі ні один стейт при голосуванню не заявився за задержання прогибіції.

Питання подекуди вже підготоване, бо в 10 стейтах уже істнують офіціяльні ради контролі торговлі алькогольними напитками, які займаються реґуляцією торговлі пивом, а рівночасно студіюють питиння, звязані зі скасуванням прогибіції. Та справа ще далека до розвязки, бо в цих радах існують попри себе найрозбіжніші думки. Просто, яким способом не розвязувано би цього питання в світі, кождий спосіб має свого заступника в тих радах, а скроїти з европейської матерії одіня, підходяче для Америки, не так легко.

Одні, наприклад, пропаґують вирішити справу на взір Швеції, де уряд обмежує зиски дестилярень алькогольних напитків через стягання на користь уряду всіх зисків, понад 6 процентів доходу від інвестиції. Зиск уряду з торговлі алькогольними напитками йде на цїли публичного здоровля, на поширення тверезости, а передовсім на „регабілітацію пияків".

Дехто пропаґує норвезький спосіб. Хто хоче купити алькольного напитку в Норвеґії, йде до державної крамниці. Продавець цеї крамниці це не новомодний продавець, що вміє силою накинути купуючому навіть такий товар, якого він не хоче.

Ще інші радять приняти плян канадійської провінції Квібек, де вино й пиво можна купити з обідом, в ресторані або готелі, але „твердий алькоголь", як горівку, можна купити тільки в крамницях уряду, і випити можна тільки поза крамницею.

Стейт Делавар схиляється до пляну деяких канадійських провінцій та деяких европейських країв, за яким той, хто купує алькоголь, немов би вносить просьбу до уряду, подаючи при тому своє імя, запевняючи, що заплатив свій державний податок, подаючи, скільки осіб має в родині, скільки гостей думає приймати на своїй гостині і. т. і. Коли всі ці відповіди урядовця вдоволять, то він продасть йому алькоголь, але тільки певну скількість, яка відповідає його потребам. Колиб опісля він запився, то цей дозвіл буде за кару відкликаний.

На який плян рішиться більшість американського народу, нині вгадати тяжко. Це залежить від околиці. Сільські округи певно думають у цій справі дещо інакше, ніж міські округи. Думки більшости будуть залежати теж від того, яка іміґрантська ґрупа переважає в даній околиці. Повіт з масою італійських іміґрантів певно думає інакше від околиці, де багато Айришів або Німців. Околиці з масою католиків думають інакше від околиць з масою корінних протестантів.

Покищо не можна навіть угадати, чого Американці не хочуть. Серед американського народу є тепер сильний настрій проти „салуну". Частенько чувати голоси: „Хай буде, що хоче, аби тільки не старий салун". Старий салун представляють за справжнє пекло. Двері закриті від публики. Поза кімнатою з барою є ще одна тайна кімната, де сидять затверділі пияки, розпусники й злочинці. Розпуста й злочин мають там своє пристановище.

Одначе і „салун" має вже приятелів. Правда, вони кажуть, що старий салун мав багато злих сторін, які треба усунути. Але, додають вони негайно, старий салун мав і добрі сторони. Це був неначе клюб для бідного чоловіка Там він знаходив товариство своїх людей. Отсе можна би заховати в новім салуні. І не тільки заховати, але й розвинути. В такому дусі йде нова аґітація за „новий салун". І ці прихильники „нового салуну" теж будуть мати голос, коли прийде до вирішування питання, що зробити по скасуванню прогибіції.

Коли трудно вирішити питання, що зробити по скасуванню прогибіції, то ще труднiше придумати закон, бо все багато трудніше укладати закони, ніж виховувати. Закон мусить сказати ясно й недвозначно, що треба робити, а тут маси американського народу ще не прийшли до одного переконання, що їм з тим робити.

Навіть доля виховання не зовсім ясна. Можна сказати, що через занепад прогибіції виховання багато потерпіло. До прогибіції виховання тверезости постійно поступало. Прогибіція поклала на місце переконування поліційну силу. Як поліційна сила проявила свою нездібність, то до переконування вертатись дуже тяжко. Кажуть одні, що прогибіція відкинула поступ тверезости на пятьдесять літ, а деякі навіть кажуть, що нині тверезість стоїть на тому становищі, на якому вона стояла сто літ тому, коли в Америці панувало пиянство так загально, що президент Медисон аж висилав комісію до Европи для відкриття способів боротьби з пиятикою. Від того часу Америка зробила значний поступ на дорозі до отверезіння свого народу, але її спроба облекшити й приспішити цей поступ при помочі державного примусу знищила все, що було досі зроблено. Нині треба починати те саме діло наново.

І не тільки це. Через прогибіцію повстали в Америці нові лиха, яких не знали давніше до її заведення. Тоді не було передовсім повени злочинців. Були злочинці, але вони не були засмотрені так у гроші, не мали стільки приятелів серед визначних правників і не мали таких звязків з політичним світом. З цим наслідком прогибіції мусить американське громадянство боротись. Боротися зі злочином нині хочкуди тяжча справа, ніж воно було перед війною. І ця боротьба мусить вестися ріжними дорогами: з одного боку, мусить іти боротьба з готовими вже злочинцями, а з другого боку, мусить іти виховнича кампанія, що має на меті запобігати вихованню злочинців. Ось так і в боротьбі з мимохідними наслідками прогибіції треба вживати на суспільне лихо того одиноко справжнього засобу, яким є виховання людини дорогою переконування, дорогою промовлювання до її серця й розуму, дорогою відкликування до її змагання до краси й правди.

С. Варуцький.

# ВОВКА ТЯГНЕ ДО ЛІСА.

**(Оповідання).**

(5)

Циган впав перед ним, обіймив і цілував його ноги.

— Вже, вже! — викручувався господар. — Подякуєш тоді, як вже будеш християнином. Тоді лишишся у мене. Навчишся, як робити ріжні роботи. А не лінуйся і будь чемний. Голодувати у мене не будеш. Може з тебе ще будуть люди.

Трушків був сильно зворушний. Тішився, що має нагоду зробити добру і побожну роботу. Господиня гадала, що за душу Цигана дістане повний відпуст. Маґда вдячними очима позирала на батька. Ще більша вдячність била з очей Дорки. Не дуже вдоволений з того був тільки Олекса. Він бурмотів під носом:

— Отсего, я першого гнав би батогом. Вовк все лишиться вовком. Його все буде тягнути до своїх, до тічки.

Господар ще нині приказав дати Циганови цебрик теплої води і пів фунта мила. Коли Циган вже вимився, Трушик дав йому свій старий кафтан, соломяний капелюх і ще цілком добрі постоли. Коли пастух обстриг Цигана, Трушків пішов з ним в село до пароха.

Парох став Цигана катехізувати. Дав йому одно питання, друге, трете, десяте. Циган лиш витріщував очи. Не лиш не знав, як відповісти: він питання взагалі не розумів. Молодий Циган чув тільки щось про чорта. Коли парох сказав йому, що є всемогучий Бог, що той Бог править небом і землею, то Циган дуже здивувався, бо про те ще ніколи не чув. Він тільки чув, що християни не голодують і по смерти йдуть до неба.

— Ми тебе мусимо щойно вивчити на християнина, — сказав парох. — Зачнім від твого вуха. Здойми ковтки! Вони лиш з міди і скла, та всеж таки вони є знаками зарозумілости.

Циган скоро поздоймав ті прикраси і всунув у кишеню.

Парох став Цигана навчати. Разказав йому і пояснив усе те, що в християнській вірі найважніше і головне. Сказав йому, як повинен приготовитися до такої важної тайни, якою є хрещення. Циган витріщив на нього очи і слухав. Слухав, та що до нього священик говорить, не знав. Гадав, що то церемонія хресту, отже дивувався, що так довго балакають й очевидно, до немовлят. Міркував собі, що немовлята ще менше розуміють, як він. Парох охрестив Цигана тільки тимчасово „з води", і назвав його Йоаном. Трушків добув свою шкіряну торбину, заплатив парохови таксу і Циганови дав срібного ґульдена. Циганови заіскрилися очи. Вхопив того ґульдена і скоро, наче би боявся, що відберуть, вкинув до кишені.

Коли Трушків відійшов був з Циганом до пароха, Остап почимчикував до ліса. Зупинився край річки, коло глибокої ями в затоні. Оглянувся, чи кого нема, всунувся в кущ край саміської ріки, дав на гачок глисту грубу як палець і впустив у воду. Довго сидів, та пструг не прийшов. Остап пішов до другої ями, відтам до третої. До хати приніс два малі пстружки, по сім цалів довгі, й одного великого. Маґда знала, що Остап знов пішов на пструги, та нині риба не була їй в голові. Вона, як добра християнка, думала про те, що поганець пішов охреститися. Повороту батька з Циганом дожидала нетерпеливо, бо не знала, чи парох схоче охрестити такого, що закаменів уже в своїм поганстві. Вона дуже ходіла, щоби Циган став християнином. Коли нехрещений Циган вже такий гарний, то охрещений повинен би бути ще гарніший.

Маґда троха розчарувалася, коли Циган прийшов назад. Вона його ще не бачила з коротким волоссям. Тепер показалося, що з довгим волоссям він був багато гарніший. Аж тепер показалося, що він має заширокі вилиці і троха задовгий ніс. Та всеж таки він і так був гарний. Волосся чейже відростає і не дуже довго треба ждати, щоби Циган знов став такий, який був раньше.

На другий день вся челядь і зарібники з села ішли до сіна. Пішла також Маґда, пішов і Циган Йоан, з граблями в руках. Ідучи співав:

Моє волосся росте,
Моє личко цвите.
Мої ноги скачуть,
Руки обіймають
Твою білу шию.
Мої уста смокчуть
Тебе солоденьку.
Будеш моя, серце,
Тільки що пора ще,
Терпцю, моя голубко!
Чейже сама бачиш:
Мої ноги скачуть,
Руки обіймають
Твою білу шию.
Моє личко цвите,
Моє волосся росте.
Мої ноги скачуть...

Так повторяючи, Циган ту єдну пісню співав аж до самої сіножати. Граблячи і обертаючи сіно, далі співав. Всі гадали, що він іншої пісні не знає.

Маґда думала, що то дуже гарна співанка. Дорка думала, що такої гарної ще в життю не чула. Вимахуючи граблями, Маґда все була тільки кілька кроків від Цигана. Її сердило те, що він, співаючи, й не гляне на неї, хоч, гадала, співає про неї. Склалося якось так, що з другого боку Цигана не далі як десять кроків від нього, вимахувала граблями Дорка.

— До кого він піє? — дівчина думала. — Співаючи, на жадну й оком не кине!

Дорка не видержала. Гадаючи, що потягне його за язик, промовила до нього, питаючи:

— Ти співаєш про якусь дівчину, що лишилася між Циганами?

— Се питання Дорка неначе вихопила з уст Маґди. Обі були цікаві, що Циган скаже. Та на се питання він цілком не відповів. Здидований глянув на одну і другу, замовк, і тої пісні дівчата з його уст вже не чули. Коли він співав про білу шию, то про дівчата цілком не думав. Дівчата гадають, що то тільки вони мають білу шию. То задалеко посунена зарозумілість!

Циган же не співав. Лише Дорка співала, тихо під носом, щоби ніхто не чув:

— Моє волосся росте, моє личко цвите...

Також ніхто не чув, що Маґда приспівує:

— Мої ноги скачуть, руки обіймають твою білу шию.

Показалося, що з Цигана міг би бути добрий робітник і добрий господар. Трушків не мав причини жалувати, що Цигана взяв до себе. Найліпше Циган вмів поводитися з кіньми. У Трушкова був один дуже норовистий кінь. Його вже цілий рік не запрягали. Вже й приступити боялися до нього. В руках Цигана Йоана той кінь став, як віл покірний.

(Далі буде).

## ЗАКАРПАТСЬКИЙ НАШ БРАТ

просить нас вислати йому у**країнську книжку,** яка понесе просвіту між села Закарпатської України. Про висилку повідомїть редакцію „Свободи", а висилайте на таку адресу:

"Proswita,"
Uzhorod, P. Rus,
C. S. R., Europe.

# ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

## „ГІТЛЄРИЗМ", ЧИ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ?

Звертаю увагу на такі факти:

Займанців України обхопила „пактоманія", яка спричинила їх зближення до себе, і то коштом української справи. Оті позаключувані нашими ворогами пакти ненападу є поличником для всіх тих українських політичних ґруп, котрі ще досі покладали надії на тих же наших ворогів.

Або: на Україні страшний голод, а большевицька влада старається виробити в світі фальшиву опінію, що на Україні голоду нема. Помагають їй у цьому запродані чужинецькі журналісти, як от Волтер Дюранти, котрі своїми всвійними справозданнями про положення на Україні „переконують" світ, що нема там нічого, що нагадувалоб голод. Помагають їй у цьому і всякі вильчині, ці прихильні політики, яких большевики запрошують до себе в гості, та які опісля також зізнають перед світом, що голоду на Україні нема. Таку роботу виконав теж бувший премієр Франції, Еріо, один з великих приятелів совітської влади, який їздив до Росії та на Україну в цілі сповнення важної місії в зближенню Росії і Франції. Він, „перехавши" через Україну, також ствердив, що не бачив там голоду. І ще додав, що на Великій Україні тепер надзвичайно поширюється... „гітлеризм". Ось до якого абсурду дійшов французський радикал.

Таке твердження Еріота могло мати на меті ось що: по перше — використати неспокій українських мас на Україні для французьких цілей, щоби демагогічно представити найбільшого противника Франції, Німеччину, як ініціатора тих заворушень на українських землях, отже — як чинник, який всюди в Европі старається заворушити спокій; по друге — закрити дійсні **причини неспокою та труднощів большевицької влади на Україні,** звалюючи вину на „гітлеризм".

Фактом є, що **не „гітлеризм"**, як це твердить Еріо, посилюється на Великій Україні; але український **націоналізм обхоплює українські маси,** розбуджує в них національну свідомість, додає їм відваги протиставитися большевицькій владі та спонукує їх до революційно - сепаратистичних відрухів.. Нарід наш чинно і пасивно й свідомо саботує економічну програму большевиків та на кожному кроці і з кожним днем щораз більше загострює своє до них відношення. Це початок кінця большевицького панування.

Еріо, як представник Франції, якій тепер залежить на приязних відносинах з большевиками, не міг того всього признати, бо таке признання знівечилоб переконання деяких держав, що большевицький уряд тепер спочиває на кріпких основах, та що з ним зовсім сміло можна під сучасну пору заключати всякі договори й визнавати їх політично.

Він не міг признати також і того, що українські маси на Великій Україні, **ворушаться під натиском українських революційних сил.**

Цим власне треба пояснювати горячкові заходи совітського уряду, які цей в останніх часах почав робити в цілі заключення з ріжними західніми державами пактів ненападу. Він почуває себе дома непевно й тому бодай назовні бажає себе забезпечити при помочі договорів.

Тим і пояснюється фальшиве твердження Еріота, прихильника совітської Москви. **Причиною його висловлення була конечність закриття факту, що на Україні поширюється не якийсь там „гітлеризм", але справжній, революційний український націоналізм.**

Та це все не поможе нашим противникам - займанцям. Наш нарід на Великій Україні, подібно як на Західних Землях, пустився на шлях революції, яка остаточно спричинить кінець большевицької тиранії.

**Е. С.**

## ПОСИЛАЙТЕ „СВОБОДУ" НА УКРАЇНСЬКІ СЕЛА.

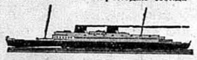
Прочитавши **„Свободу"**, не марнуйте її, не викидайте, а **вишліть нашим селянам на Закарпатській Україні,** бо вони вас цього просять. Пишіть до редакції „Свободи", а ми вам подамо село й читальню, куди будете висилати.


ОСОБИСТО ВИПРОВАДЖУЄТЬСЯ

**РІЗДВЯНУ ЕКСКУРСІЮ ДО СТАРОГО КРАЮ**

Відпливає з НЮ ЙОРКУ на Популярних Поспішних Пароходах Лойда

Найшвидша Дорога до Старого Краю



**BREMEN** 7-ГО ГРУДНЯ

**EUROPA** 16-ГО ГРУДНЯ

СПЕЦІЯЛЬНИЙ ПОТЯГ з пристані Мремергавен забезпечує вигідне получення з УКРАЇНОЮ

Вдавайтесь по інформації до будь котрого місцевого агента.

**NORTH GERMAN LLOYD**

57 BROADWAY, NEW YORK


# З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

## ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

### Концерт у память Лесі Українки.

Дня 24. вересня Тов. У. А. Горожанок влаштувало концерт у память двацять-літньої річниці смерти Лесі Українки. Концерт, уладжений самою дітворою, випав зовсім гарно. Не виступали тут професійні співаки, чи музики, а тільки наші діти, тут роджені і виховані. Це вони співали рідні пісні й деклямували рідною мовою.

Не було теж великої користи матеріяльної, але зате була користь моральна. Бо такі виступи дітей, яких нагороджують оплесками, заохочують наших дітей до науки рідної мови, пісні, музики, до шанування великих людей наших та до любови свого. Тай ми старші, беручи участь в концерті, тимсамим віддали поклін тіням нашої незабутньої поетки Лесі Українки.

Реферат про Лесю Українку виголосила пані О. Штогрин. Реферат обіймав її життєпис і творчість та значіння її творів в українській літературі.

На концерті співав хор під управою п. Павловського, а на закінчення п. Дармограй виголосив промову українською й англійською мовою.

Якби то Леся Українка зраділа, якби так збудилася з вічного сну і зявилася між нами. Бож вона так бажала просвіти для свого народу! Якби зраділа, коли би побачила, як наші жінки, тут і вкраю, горнуться до освіти, орґанізуються та поступають уперед.

Вонаж казала нам боротися навіть без надії на успіхи! Ідім за її вказівками з вірою в те, що вона нам співала, коли заповідала нам весну.

Прихід з концерту був малий. І неможливо було ділити на „Рідну Школу" і „Жіночу Долю", як це згори заповіджено. Тому підчас перекуски пані Бойко візвала присутних кількома теплими словами до жертви на пресовий фонд „Жіночої Долі". Зложили по $1: п. Мурашко і п. Пашук, а з дрібними датками зібрано $5. До доходу з концерту доложило товариство $4 з каси і призначило на „Рідну Школу".

— Знаєш, я призадумуюся над тим, чому саме розвід коштує більше ніж шлюб?

— Ну, мій любий, як думаєш — скільки разів більше розвід варта ніж шлюб?

## ТОНТОН, МАСС.

### Війна між москвофілами й Українцями.

Місто Тонтон зі своїми присілками досить обширне. Площу землі обіймає досить велику, хоч має всього сорок тисяч мешканців. На думку тутешніх людей, площа землі міста Тонтон з його присілками обіймає стільки, як велике місто Ню Йорк.

Жиють тут переважно іміґранти: Французи, Ірляндці, Портуґальці, Москалі, Поляки. Хотяй депресія й їх торкнулась, то всеж видно, що люди зєднані докупи: мають свої товариства, церкви, школи. Не дивлячись на всякі перешкоди кожда ґрупа добре стає в обороні свого націоналізму. Жиють у Тонтоні й Українці. Є теж і Лемки-Українці, які дуже бояться України й всього українського. Українці не відстають від інших народностей в народній праці. Мають своє товариство, церкву, мають і молодечий клюб, що дуже тонтонським москвофілам не до вподоби.

Пускаються москвофіли на всякі хитрощі, щоби за всяку ціну знищити українське товариство, церкву, а потім і клюб. Москвофільські команданти ходять по домах Українців, щоби вписувати їх до резерви, а коли людина не хоче вписатись, то обіцяють нагороди. В хаті одної пані заложили кружок і що суботи грають карти. Ведуть наради, як відбудувати Москву Лемками.

Та Українці теж не сплять. Почався рух на полі просвіти. Українська громада має відділ У. Н. Союза, церкву, хор, школу, клюб молодечий, а тепер відкрили свою бібліотеку. Вона ще не має багато книжок, але видко, що молодечий клюб узявся за ту роботу добре й бібліотека певно розростеться. Молоді члени українського клюбу взялися до книжки. Поживемо й побачимо, хто побідить: чи москвофільство з картами, чи Українці з книжкою й словом просвіти.

**П. Коваль.**

— Як би ви, пане, назвали такого чоловіка, що сів би на вашім капелюсі?

— По просту дурнем.

— То встань, дурню, бо сидиш на моїм капелюсі.


**УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!**

УКРАЇНСЬКИЙ СИВИК СЕНТЕР В НЮ ЙОРКУ

:——::——: уряджує :——::——:

**ДРУГИЙ РІЧНИЙ БАЛЬ**

**В СУБОТУ, ДНЯ 11-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ**

в GEORGE WASHINGTON HOTEL,

24th ST. & LEXINGTON AVENUE, NEW YORK, N. Y.

Проситься всі товариства в Ню Йорку і околиці не уряджувати на той день ніяких підприємств. 236

КОМІТЕТ.



**НОТИ НА ХОРИ,**

ЯКІ МОЖНА НАБУТИ У КНИГАРНІ СВОБОДИ.

**НОВІ НОТИ! НОВІ НОТИ!**

ЯКІ ОДЕРЖАНО З КРАЮ.

НОТИ НА ХОРИ

**НАРОДНІ І ПОПУЛЯРНІ ПІСНІ** на мужеський хор, 1. Ішов жовняр з войни, 2. Ой співаночки мої, 3. Сонце ся сховало, муз. С. Людкевича — 25 ц.
**НАРОДНІ І ПОПУЛЯРНІ ПІСНІ** на муж. хор, 1. Там де чорна гора, 2. Сонце вже сховалось, С. Людкевич — 15 ц.
**НАРОДНІ І ПОПУЛЯРНІ ПІСНІ,** 1. Ой кум до куми, 2. Будь ми здоровая, міш. хор з форт., С. Людкевич — 20 ц.
**НАРОДНІ І ПОПУЛЯРНІ ПІСНІ,** міш. хор з форт. Котилася та зоря із неба, С. Людкевич — 25 ц.
**НАРОДНІ І ПОПУЛЯРНІ ПІСНІ,** 1. А із ночі, із вечера, 2. Сонце ся сховало, на міш. хор, С. Людкевич — 20 ц.
**ЧОВЕН,** на міш. хор, слова Т. Шевченка, муз. Я. Ярославенка — 20 ц.
**НАД ДНІПРОВОЮ САГОЮ** на міш. хор, слова Т. Шевченка, муз. Я. Ярославенка — 20 ц.
**МИНЕТЬСЯ НІЧ,** міш. хор, Т. Левицький — 20 ц.
**ГЕЙ ПО ГОРІ,** на міш. хор, Ф. Колесса — 15 ц.
**ЩЕДРИЙ ВЕЧІР,** міш. хор. Я. Ярославенко — 20 ц.
**ОЙ ІДУТЬ, ІДУТЬ ТУМАНИ,** на міш. хор, Я. Ярославенка, слова Ів. Франка — 15 ц.
**НА НЕБІ СОНЦЕ ГАСНЕ,** міш. хор, В. Безкоровайний — 20 ц.
**1. НА ГОРОДІ ТА ВСЕ БІЛІ МАКИ, 2. КОЛИСКОВА,** на мішаний хор, Вириківський — 15 ц.
**ТЕЧЕ ВОДА ЗПІД ЯВОРА,** в супр. форт. на мішаний хор, Я. Ярославенко — 40 ц.
**РАНО В РАНЦІ,** на міш. хор в супр. форт., Я. Ярославенко — 50 ц.
**ЖУРАВЛІ,** слова І. Франка, на міш. хор, Я. Ярославенко — 25 ц.
**ТАМ НА ГОРІ ЗА ДНІПРОМ,** міш. хор, слова Т. Шевченка, муз. П. Сениці — 15 ц.
**ЗГАСАЄ ДЕНЬ,** міш. хор в супр. форт., П. Сениці — 20 ц.
**ОЙ ІШЛИ НАШІ СЛАВНІ ЗАПОРОЖЦІ,** міш. хор, А. Вахнянин — 20 ц.
**РІЧЕНЬКА,** міш. хор, І. Лаврівський — 25 ц.
**ОСІНЬ,** міш. хор, І. Лаврівський — 20 ц.
**ВЯЗАНКА НАРОДНИХ ПІСЕНЬ (ЛЕТІВ ОРЕЛ),** на міш. хор, Н. Кумановський — 20 ц.
**ЗАСПІВАЙ МИ СОЛОВІЮ,** міш. хор, І. Лаврівський — 15 ц.
**СОНЦЕ ЗАХОДИТЬ,** міш. хор, С. Людкевич — 10 ц.
**ТЕЧЕ ВОДА,** міш. хор, І. Левицький — 20 ц.
**ЧИ МИ ЩЕ ЗІЙДЕМОСЯ ЗНОВУ?,** міш. хор в супр. форт., С. Людкевич — 25 ц.
**ГЛЯНЬ НА КРИНИЦЮ,** міш. хор, слова І. Франка, муз. І. Левицького — 15 ц.
**ОЙ В ЧИСТІМ ПОЛІ,** щедрівка на міш. хор, М. Вериківський — 15 ц.
**1. ГЕЙ УКРАЇНА ПОНАД ВСЕ, 2. НЕ ПОРА,** міш. хор, Я. Ярославенко — 20 ц.
**1. ОЙ ЩІТ, ЩІТ, 2. ОЙ НІХТОЖ ТАМ НЕБУВАВ,** міш. хор, Степовий — 15 ц.
**МІМОЗА,** міш. хор, Й. Кишакевич — 20 ц.
**МІСЯЦЬ ЯСНЕНЬКИЙ,** міш хор, слова Лесі Українки, муз. Й. Кишакевич — 15 ц.
**ЛЕБЕДИНА ПІСНЯ,** міш хор, Й. Кишакевич — 40 ц.
**І СВІТАЄ І СМЕРКАЄ,** міш. хор, слова Шевченка, муз. Кашубинського — 30 ц.
**1. ВІТЕР В ГАЇ НАГИНАЄ,** 2 Барвінок цвів, 3. Була колись Гандзя, 4. Не дивуйтеся дівчата, на міш. хор, М. Лисенко — 30 ц.
**ПОНАД ПОЛЕМ СМЕРТЬ ІДЕ,** мішаний хор — Б. Вахнянин — 20 ц.
**САДОК ВИШНЕВИЙ КОЛО ХАТИ,** мішаний хор, супр. форт., слова Т. Шевченка, муз. Б. Вахнянина — 25 ц.
**ПІСНЯ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ,** мішаний хор, супр. фортепяна, музика В. Безкоровайного — 20 ц.
**НЕЩАСНИЙ,** на мішаний хор — (М. Шалкевич) В. Матюк — 25 ц.
**КРАЇНО ДИВ,** мішаний хор, — В. Безкоровайний — 10 ц.
**КВІТЧАСТИЙ ЛУГ,** мішаний хор. — В. Безкоровайний — 15 ц.
**ОЙ У САДУ,** мішаний хор з фортепяном, слова Т. Шевченка, музика В. Безкоровайного — 15 ц.
**ГАГІЛКИ,** мішаний хор. Картина етнографічна у співах народних. — Ф. Колесса — 25 ц.
**ОБЖИНКИ.** Картина етнографічна у піснях народних на мішаний хор, уложив Ф. Колесса — 75 ц.
**У ПЕРЕТИКУ ХОДИЛА,** слова Т. Шевченка, муз. Б. Вахнянина, на мішаний хор в супроводі фортепяна — 50 ц.
**ОЙ ЧОГО ТИ, ТОПОЛЕНЬКО, НЕ ЦВІТЕШ,** міш. хор,—Й. Кишакевич — 15 ц.
**О, СОНЦЕ,** мішаний хор, муз. Й. Кишакевича — 15 ц.
**ДО СВІТЛА, ДО СОНЦЯ,** мішаний хор, — Й. Кишакевич — 15 ц.
**СОСНА,** мішаний хор, — Й. Кишакевич — 15 ц.
**РОЗЦВІЛИ ДЗВІНОЧКИ КВІТИ,** мішаний хор, — Й. Кишакевич — 15 ц.
**ЗНОВ ЛЕЧУ Я НАД СТЕПАМИ,** мішаний хор, — Й. Кишакевич — 15 ц.
**ІІІ НЕ ДИВУЙСЬ, ЩО ВЯНУТЬ КВІТИ,** міш. хор. — Й. Кишакевич — 15 ц.

Належитість треба слати разом зі замовленням.

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.


Яан Лінторн.

# НА РОЗДОРІЖЖІ.

(З естонського).

Ганес Вареський вибирався в свати. Господарство Вареських потребувало молодої господині.

Ганес не знав, куди йому йти.

Мати говорила йому:

— Піди до Метсавагілевих, там дістанеш дівчину гарну, як квітка, свіжу наче серна, а живу наче ласиця. Міна ґідна дитина. А з маєтком якось воно буде. Диви, я також була вбога, а таки — слава Богу! — придбала собі трохи землі. Гроші і жінку — обоє нараз не можеш здобути.

Батько, старенький, бідолашний, знову давав йому таку мудру раду:

— Не снися, хлопче, з красунею. З красунею не звариш навіть і номиїв. Запряжи коня, поїдь до Варіксареських і візьми їхню Ленку. Тисячу рублів на наші тяжкі часи це дійсно гарні гроші.

А свояки Ганесові, відданої сестри та товстелізні тітки, геть засипали бідного Ганеса потоком слів. Побожна тітка Лена достойно заложила руки та сказала:

— Кажу тобі, Ганесе, як твоя мати. Метсавалігова Міна така дуже гарна дитина, та сама дівчина гола, як святий турецький. Варіксадеська Ленка не має — це правда — такого гарного личка, зате має скрині повні полотна та шафи повні вовняних тканин. Господь Бог поблагословив її добрими земськими річами. А ти повинен би подякувати Господу Богу, що дав тобі такий ріст і красу, що тебе Ленка хоче. Гріхом булоб, колиб ти не взяв того Божого дару.

Таке й подібне говорили всі. Одна мати була безпартійна. Ганесова старша сестра, яка знала маєткові відносини в хаті, від серця бажала, щоби Ганес негайно взяв багату жінку.

— Коли глянеш, що то всі інші мають, а ти — не маєш, зараз зрозумієш, чому я мушу так „стіснятися", а інші жиють, як пани. Та Бог не дав усім однакового богацтва і проти того не сміємо нічого казати. Одначе кожен повинен узяти те, що йому дають. Коли тепер візьмеш Метсавагілеву Міну, моя нога більше не стане тут. Чому чоловік не мав би поліпшити собі життя, коли може? Я й розумію, що тобі може дати Метсавагілева Міна, а що тамта... Що не є гарна? Щодо мене, хай буде й сто разів поганіша, за те зробить гарною твою хату й твій маєток. Її грішми поліпшиш собі життя та житимеш як пан на свому й ніхто не матиме права приказувати тобі.

І Ганес не знав, до кого піти.

Вмив голову, та це все чимраз більше мішалося йому в голові. Поради свояків, суспільне положення тай те, що інші подумають про нього — все те вказувало на Варіксару, одначе серце тягло таки його до Метсавагі.

І так Ганес не знав, куди йому піти. Не знав того навіть тоді, як уже кінь вложив шию в хомут.

Та знав лише те: Мушу оженитися й не смію того відложити через оцю зиму.

Ганес сів на сани, взяв віжки в руки та пігнав коня через ворота. Та на дворі був нерішучий; не був певен, котру вуздечку потягнути. Одначе кінь, повен молодого життя та нездержливого бажання свободи, не видержав на місці. Гострим трухцем побіг із подвіря.

Дорога вела молодого в ліс. У лісі дорога перехрещувалася: одна вела до Метсаваґі, друга до Варіксарі. Котрою з тих двох поїде, куди звернеться? Того Ганес не знав. Сильно стягнув віжки та здержав коня на роздоріжжі.

Котрою поїде? До Міни, чи до Ленки?

Ганес, щоправда, хотів би до Міни, одначе родина силувала його, щоби взяв Ленку. Куди рішиться? Чия сторона сильніша?

Добре було би направду взяти Ленку. Господарство Вареських вмить вирвалося би з біди.

Зате молодий господар мав би на шиї огидливу жінку. Тому краще булоб рішитися на Міну. Якась сила гнала його до Міни. Кудиж тепер? Кінь неспокійний, не хоче встояти.

Тут прийшла Ганесови до голови добра думка: дати коневи волю, хай сам іде, куди хоче. Так доля рішить, котра буде господинею у Вареських! Міна жиє наліво й дальше в лісі, Ленка направо та ближче. Кінь знатиме, куди ліпше, хай його відвезе там.

Серце Ганесови билося сильно. Побачить, що йому присудить доля...

Кінь наче вагався хвилину, потім стрясся, підніс праву ногу, якою рішився.

[illegible], як закручує!...

Ганесови жалко Метсавагілевої Міни... Тієї тихої, розумної Міни ... тієї краси та щастя!... А він іде в свати до поганої, глухої Варіксареської Ленки; до тієї огидливої дівки, яка нічого іншого не бачить, лише своє богацтво... Тьфу!...

Та кінь, дивіть, як той драб знає, де йому буде ліпше. До Варіксаре ближче, там дадуть йому вівса. Самособою, німина не розуміє, що їй з повного жолоба більше дістанеться, ніж із порожного.

Ганес довго проклинав коня. А потім усе став холодно роздумувати. Порівнював обі дівчини. І як усе й усюди в житті, бачив і тут по одному боці достаток і вигідне життя, а по другому боротьбу з недостатком і журбою. А доля завернула його сюди. Справді, тітки й сестри правду говорили, що сам Бог хоче помогти Ганесови, щоби збогатився, бо дав йому гарний ріст і лице, в якому Ленка залюбилася. І Ганес згрішив би, коли би відкинув той божий дар.

Кінь чвалав.

Ганес вкінці помирився сам зі собою й конем. Гордо тряслася сюди й туди висока грива й сяла блискуча упряж.

Уже доїхав до межі Варіксареських. Перед ним вринуло господарство. Гарні й добре уладжені будинки. Всюди видно богацтво. Собака пильнує воріт. Коли кінь почув такого сторожа, почав іржати.

Коли Ганес віздив на подвіря, серце забилося йому сильно. Нині рішиться. Одначе рішиться на таке, що ніхто не могтиме йому нічого закинути.

На подвіря проти нього вийшов будучий тесть і приязно всміхнувся. У вікні показалося румяне лице його судженої. І не відходить від вікна, вже рішилася.

— То був палець божий, він мені вказав сюди дорогу! такими словами Ганес покірно піддався своїй долі.

(Дальше буде).

— Якто? Ви пете пиво! Таж ви належите до протиалькогольного товариства.

— Я належав. Не міг уже платити вкладок.


**ШКІЛЬНІ КНИЖКИ**

КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ":

| | цнт. |
|---|---|
| Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука | 40 |
| Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука | 45 |
| Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука | 60 |
| Четверта Книжечка (Читанка для IV кляси), М. Матвійчука | 75 |
| Коротка Історія України, І. Крипякевича | 50 |
| Мала Історія України, І. Крипякевича | 15 |
| Початкова Географія, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький | 75 |
| Малий Катехизм християнсько-католицької релігії, уложив о. Іван Рудович | 85 |
| Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького | 85 |
| Шкільний Співанник, Ф. Колесси | 75 |

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.



**АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК**

ЩО ОБНІМАЄ 12 КОЛЬОРОВИХ ТАБЛИЦЬ ПОВЕРХ 120 НАЙВИБАГЛИВІШИХ УЗОРІВ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ, ГАЛИЧИНИ И БУКОВИНИ.

Видання кооперативи „Українське Народне Мистецтво" у Львові, в мистецькій обгортці артиста М. Бутовича.

Ціна $1.10.

Замовляти:

SVOBODA,

P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

# ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ КНИЖОК

## ПРОДОВЖАЄТЬСЯ ЩЕ НА МІСЯЦЬ

## ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ 50 ПРОЦЕНТ ОПУСТУ

**УКРАЇНЦІ И УКРАЇНКИ!**

**Хто з Вас іще не має своєї бібліотеки, тепер має нагоду набути її за половину ціни. Також усі товариства, братства, сестрицтва і клюби можуть використати цю випродаж і заощадити гроші, а при цьому мати гарну бібліотеку.**

**Українці повинні тепер підчас цеї випродажі постаратися, щоб американські бібліотеки використали також отсю нагоду.**

**Щоб одержати книжки за половину ціни, замовлення не може бути менше від суми одного доляра. Наприклад, хто надішле $1.00, має вибрати собі книжок на $2.00; хто надішле $1.50, має вибрати собі книжок на $3.00; хто надішле $2.00, має вибрати собі книжок на $4.00, і так далі. До кождого замовлення до суми $5.00 треба долучити 10 центів на оплату „асекурації" пакунка, бо при такій випродажі книгарня не може відповідати за затрачені пакунки. На замовлення вище від $5.00 треба надіслати 15 центів.**

Всі письма треба адресувати так:

**"SVOBODA", 81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.**


# В Алтаї.

Алтай можна назвати раєм Сибіру. Степ, ліси, альпейські краєвиди, а далеко серед хмар сніжний шпиль гори Белухи. Довкола сосни, смереки, ялиці, головнож березн. Всюди багато цвітів: незабудьки, фіялки, анемони (сон-трава, сонзілля), дикі орхідеї, горицвіт, на збочах дикі порічки (винички), а де вони ростуть, там ростуть теж будяки й кропиви дуже величезні. Поміж цвітами літають великі, брунатні мотилі, а над гірським потічком найрїжніші колірові метелики, ясносині, крила обведені білою пружкою.

Улала, головне місто в алтайських горах, таке мале, що вистане доброї чверть години, щоби перейти ним. Президентом Алтайців є Алагісов. Їх автономна република створена тому вісім літ, окружена горами. Алагісов живе в деревляній хижі, яка нічим не ріжниться від інших хат. Алтайці живуть теж у юртах (шатрах), що здалека виглядають наче гриби. Таке шатро це пні дерев, уложені в формі стіжка, а покриті корою з дерева. В середині шатро повистелюване шкірами. Посередині на триніжку котел, у якім варять молоко. Котел прикритий попокришкою, а вона обложена густо навозом (гноєм). Пара з кітла виходить двома деревляними рурками до збанів, які стоять у холодній воді. Так пара знову перемінюється у воду, білу як молоко. Це горівка з кумису (кобилячого молока).

Президент Алагісов носить жупан. Очі його скісні, вуси біляві, з чого виходить, що має в собі мішанину азійської й европейської крови.

Алтайці цікавий нарід. Їх легендарним предком був лицар, по їхньому „ойрот". А що Алтайці вірять, що він іще вернеться й ущасливить їх гори, то й самі себе називають ойротами. Їх держава процвітала давно за володіння Монголів. Племена їх удержалися до нині, одначе чужинець не запримітить ріжниці між Телегнітами, Саятами, Кемандінами, Тубами, Шорцами й ін. До столиці приходять верховинці (буває й такі, що вперше в своєму житті відвідують столицю), щоби оглянути її дива. Оглядають усе, почту, телеграфічну стацію, закладають радіослухавки на вуха, щоби послухати щось зі світа.

У школі вчаться ойротські діти. Батьки їх понайбільше не вміють ні читати ні писати. В Улалі є й учительська семинарія. Є тут і кінотеатр, у якому раз на тиждень збирається ойротська національна рада.

Ойротські жінки носять широкі баранячі кожухи, обшивані червоною лямівкою. й високі баранячі шапки. В довгих косах повплітані білі мушлі й дзвінкі монети. Мущини носять великі чоботи без облисів, із носами задертими вгору.


# СКРІПЛЮЄ І РЕҐУЛЮЄ ЖОЛУДОК.

Новий лік **Маґентон** — дає подиву гідні успіхи в лікуванню численних недуг. Маґентон побуджує і скріпляє ослаблені життеві органи, ділає на залози (гленде), усуває ґази і кваси, поправляє апетит, скріплює нерви, привертає сон, словом, ділає на цілий організм, усуваючи спричинюючу недуги отрую. Маґентон є ліком для всіх, то є: мужчин, женщин і дітей. Памятайте, що є два роди Маґентону — в порошку 50 цнт. за пушку, і в плині, 60 цнт. і доляра за пляшку. Не плекайте недуг, — а ще сегодня замовте Маґентон і зачніть заживати. Самі переконаєтеся, що ліпшої Медицини-Тоніку не знайдете в світі. 226-

Письма і замовлення адресуйте так:

**GRAMERCY CHEMICAL CO., Inc.,**
**204 E. 18th ST., NEW YORK, N. Y.**


## ЗАСТРІЛИВСЯ ЧЕРЕЗ НЕВИКОНАНУ ОБІЦЯНКУ ПОМЕРШОЇ.

21-літній Джозеф Мейлі у Монтреалі чекав пару тижнів на появу своєї нареченої, яка, вмираючи, приобіцяла йому, що зявиться йому по смерти. Колиж вона не появлялася, він у розпуці застрілився. Біля нього знайдено записку: „Йду побачити свою кохану".

## ЦИГАНСЬКІ ШКОЛИ НА ЗАКАРПАТТІ.

До циганської школи в Ужгороді прибула на Закарпатті нова циганська школа в Левочі. Шкільна влада згодилася на домагання міста Левоча й уладила філію виключно для циганських дітей. В школі є ulадження, щоб ученики могли що дня вчитися та позбутися комах.


**На ревматичні болі.**

Докучливість ревматичних болів зникає швидко через достаточне натери ЯКОРОВИМ Пейн-Експелером. Як тільки приморовите цей певний старий середник, зараз почуваєте тепло і приємність, а це є доказом, що Пейн-Експелер сповняє свою роботу.

Пощо терпіти, коли Пейн-Експелер ділає з такою задивляючого готовістю. У всіх аптиках—фляшочки по 35 цнт. і 70 цнт. Лише правдивий має торговельну марку Якір.

**PAIN-EXPELLER**

**Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ**
**УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРҐ.**

**Урядові години:**
Від 1-3 пополудні і від 6-8 ввечір. В неділі після умови. 236
**29 Morton Street, Newark, N. J.**
Телефон: **Market 3-4818**

**Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО**
**УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРҐ І АКУШЕР**
**153 AVENUE B, NEW YORK, N. Y.**
**(межи 9. і 10. ул.)**
**Tel. ALGONQUIN 4-8628.**
Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділі після умови.


## PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

### THE HARVEST IN RUSSIA.

**Som Adverse Factors.**

*To the Editor of the Manchester Guardian.*

Sir,— My attention has been drawn to the letter by Mr. Sherwood Eddy in your issue on September 8. I should be obliged if you would allow me some space for stating true facts about the prospects of this year's harvest in the U. S. S. R. in relation to the question of the food supplies in the country.

Mr. Eddy, while admitting that "there was much suffering in the Ukraine and North Caucasus last winter" and that "some had died of hunger in those regions," contends, however, that "the bumper harvest had relieved the tension everywhere and had changed the face of things."

The harvest, according to all available independent reports, was excellent and for the time being the conditions have considerably improved. This does not mean, however, that there will be no shortage of food in Russia during the coming winter and spring. On the contrary, the prospects are most gloomy and there is every reason to believe that the famine will be much more terrible, especially in the villages, in the early months of 1934 and will claim even more victims than in the corresponding period of 1933.

Mr. Eddy seems to forget the obvious fact that the harvest could have been good only on those fields where the sowing had been done in proper time and where the soil had been properly cultivated. The fact is that the proportion of such fields in relation to the total arable area was rather small.

In many districts of the Ukraine, North Caucasus, and the Lower Volga there was a great shortage of seed for the spring sowing, and the Government was forced to grant large seed loan to these districts. As the Soviet press testified at the time, in many cases the delivery of seed to the peasants was much delayed, and the quality of seed was very poor. Much land was not sown at all, or sown with insufficient quantity of seed, or with seed of low germinating value, owing to this cause.

According to the same sources of information, the fields in many districts were infested with weeds, which, naturally, reduces their fertility. Owing to the lack of horses, agricultural machinery, tractors, fuel, &c., and to the poor efficiency of labour, all operations connected with the cultivation of soil were done rather badly. In many places the adult population, exhausted by starvation, could not do the hard work required at the sowing period. Frequent complaints were made in the Soviet press on the shortage of labour in the villages.

As the spring began this year at least fifteen or twenty days earlier than in 1932, the sowing of cereals in the southern provinces ought to have been completed by April 30 at the latest. Actually, however, only between one-third and one-half of the planned area was sown by that date (see "Izvestia," May 5, 1933). In many important districts the area sown by April 30 was considerably less than in 1932, although the sowing had begun much earlier. Thus, in the North Caucasus the deficiency was nearly 250,000 hectares, in the Donetz Province (Ukraine) 150,000 hectares, in the Dniepropetrovsk province (Ukraine) 640,000 hectares, &c.

All these indisputable facts suggest that the total crop this year, in spite of the very favourable climatic conditions, will be even less than in 1932.

What is more distressing, however, is that the Government will take a much larger proportion of crops from the peasants than last year. According to the decree of January 19, 1933, the peasants must surrender a fixed quantity of grain per hectare, the tax having been calculated roughly to represent 30 percent of the average yield. The decree expressedly states that the tax will be levied not on actually sown area but on the area which the peasants had to sow according to the sowing schedule prepared by the Government.

Furthermore, no allowances will be made if the yield of grain is below the average. In other words, the peasants will have to surrender a fixed quantity of grain calculated in relation to the area which they were supposed to sow in accordance with the Government schedule irrespective of their failure owing to some, often unsurmountable, reason to fulfil this schedule or of the failure of crops on the whole or on a portion of their fields.

Besides this the peasants will have to surrender as much as 20 per cent of the total crops to the Government machine-and-tractor stations for the hire of agricultural machinery, to refund the seed loan granted to them last spring, to form the seed fund for the next spring sowing and many other "funds." It is calculated that the kolkhozy will have to surrender, on the average, not less than 60 per cent of the total crops. In many cases the taxes and "funds" will take away from the peasants as much as 80 or 90 per cent of the crops.

There can be little doubt, therefore, that the quantity of grain left in the villages for feeding of the peasant population will be entirely inadequate to meet the requirements. The result will be famine, starvation, and the untold sufferings for a great number of people. I beg to add that, if challenged, I am prepared to support all my statements by indisputable documentary evidence.—Yours, &c.,

**Anatole V. Baikaloff,** Former Chairman of the Joint Committee of the Russian Co-operative Organizations in London.

5, Brechin Place, London, S. W. 7, September 15.

**(The Manchester Guardian, Tuesday, September 19, 1933).**

## ВЕРНУВСЯ ДОДОМУ ПО УПЛИВІ 23 РОКІВ.

Дня 29 серпня ц. р. вернувся з України домів до села Негостина, повіт Радівці, Буковина, Микола Серединчук Костів. Він родився в Негостині 3 грудня 1890 р. Служив при війську в Грацу, де його захопила й війна. Року 1915 дістався в полон Москалям під Перемишлем, по чому опинився аж в місті Перм, звідки як робітник при направі залізничих доріг переходив через міста Архангельськ, Кострома, Москва, Рязань, Петербург. Бував короткий час у шахті в Тулі, де захопила його революція з 1917 року. З Тули дібрався до Слободи Весела, острозького повіту, воронізької губернії, 150 кільометрів на північний схід від Харкова, де як военнополонений проживав, занимаючися столяркою, аж до 21 серпня 1933 року, коли вихав до Москви до польського посольства, а звідти до Варшави до румунського посольства, котре 26 серпня завізувало його пашпорт. З Варшави їхав через Львів, Неполоківці (28 серпня), Чернівці, Глибоку аж до Серету.

Як очевидець оповідає про жахливі відносини з України з часів революції: постійні послідовні переслідування, розстріли і виселювання Українців за сепаратистичні й національні змагання до незалежности, про голод 1921—1922 р. і про теперішний голод, що своїми страхіттями гірший від першого хочби через те, що тамтой був спричинений неврожаєм та громадянською нещасною війною, а теперішній — злочинною методою большевицького грабіжницького господарства.

— То ви витягнули мого сина з води?
— Я...
— Бо я бачу, що йому бракує капелюха.


# ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

**ЯРОСЛАВА СПОЛІТАКЕВИЧ**
(Graduate of New York College of Music; pupil of August Fraemcke), розпочала осінно-зимовий шкільний сезон, **уділяючи лекції на фортепяні,** рахуючи $1.25 за годину. Групові лекції після умов. Адреса: 23-37
**616 West 182-nd St., New York City.**
Телефон: **Washington Heights 7-3652**

**ФАРМИ, ДОМИ І БИЗНЕСА**
**на продаж і виміну.** Дуже дешеві. **Колись коштували по $4000 і $8000, а нині можете купити** за $1500, або **$4000. Пересилаємо** гроші до краю, **шифкарти на всі лінії і** полагоджуємо всі краєві справи. Адреса вже **19 літ та сама:**
**АНТІН ПАШУК,**
**322 N. 8th St., Philadelphia, Pa.**

**ДЕШЕВІ И ГАРНІ КІМНАТИ В НЮ ЙОРКУ.**
В гарнім апартаменті з усіми модерними уліпшеннями, з огрівлінням, у гарній дільниці, близько школи і собвею, по ціні за 5—6 кімнат за $5 місячно й вище. Адреса: 23-37
**616 West 182-nd St., New York City.**

**ПОВІДОМЛЕННЯ**
**Д-р Е. ЛАВРИШИН.**
Український лікар з Закарпатської України повідомляє Українців міста Йонґставн, Огайо і околиці, що перенїс свій офіс до **420 Dollar Bank Bldg.**
**Урядові години:** Рано від 10 до 12 в полудне і від 3 до 5 пополудні, у вівторок і пятницю вечером від 7 до 8. 236-37
**Res. Phone: 24054**
**Dr. E. Lawrisin**

**НА ПРОДАЖ**
фарма на годівлю курей, 10 акрів, добрі будинки, троха меблів і 300 курей. Ціна $2,200, або ціла фарма 40 акрів за $2,400. 236-37
**J. WALTER OLIVER, Savona, N. Y.**

**ДЕЛІКАТЕСЕН І ҐРОСЕРНЯ**
на продаж. Знаменита околиця, добрий бизнес, ціна приступна. 236-37
**INTERNATIONAL EXCHANGE,**
**30 E. 7th Street, New York, N. Y.**

**НА ПРОДАЖ ФАРМА В СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗИ.**

**З ПРИЧИНИ СЛАБОСТИ,** хоче продати гарну фарму тано, 98 акрів, 65 акрів обробленої землі, а решта пасовиско. Річка, дім 8 кімнат, велика стодола, сайло, 4 других будинків, всі в добрім порядку. 9 коров, 2 коні, кури, вся фармерська машинерія яка є потрібна на фармі. Ціна $5,000, половина готівкою.

**З ПРИЧИНИ СТАРОСТИ,** продаю фарму дуже тано, 65 акрів, 45 акрів обробленої землі, решта пасовиско. Дім 9 кімнат і 5 других будинків всі в добрім порядку, 10 коров, 2 коні, 250 курей, 150 голубів, 50 гусей, 3 безроги, вся машинерія яка є потрібна на фармі. Ціна $6,000, половина готівкою. Легкі сплати після умови.

**ФАРМА 25 АКРІВ,** 15 акрів обробленої землі, а решта пасовиско. Дім 7 кімнат і 5 других будинків, всі в добрім порядку, 3 корови, 2 коні, 350 курей, гуси, безроги голуби. Вся машинерія яка є потрібна на фармі. Ціна $2,900, готівкою $1,200, а решта на легкі сплати. 234

**INTERNATIONAL EXCHANGE,**
**30 E. 7th Street, New York, N. Y.**




**Пошукується МАРІЇ ДРОЗД** з родини Войціх, яка має тепер около 45 літ. Вона виїхала з Карнеґі, Па., в 1915 році з малим синком Іваном. Муж Николай Дрозд, або Друс, Михайло або Николай, помер 14 січня 1933 р. Другий син Николай Дрозд тепер перебуває в Карнеґі. Хто би про неї знав, або вона сама, нехай зголоситься, в справі полагодження маєтности по помершім Николаю Дрозд до: **POTTER TITLE and TRUST COMPANY, Fourth Ave. and Grant St., Pittsburgh, Pa.** 218.-


**ПЕТРО ЯРЕМА**
**УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК**



**ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.**
**Tel.: Orchard 4-2568**
**129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY**


## СТРАШНИЙ ТАРЗАН. (66)




Яку хвилину панувала тишина. Всі ждали, що буде з цього, що жрець викликає на себе кару божу. Тишину перервав Тарзан словами: „Чого ти кличеш на себе кару божу? Коли ти певний, що я не син твого бога, то наклич на мене цю кару й тоді побачиш, чи бог мене поразить". Лудон трохи захвилювався, а потім із гнівом крикнув: „Беріть його на жертвенний стіл! Богови вгодна і його сина жертва!" Кілька молодших жерців кинулись до Тарзана.

До Тарзана підступали зі всіх сторін жерці в своїх неймовірних масках. Тарзан бачив, що вже годі тратити час і чекати, поки його схоплять. Треба поступати рішучо, щоб не згинути під ножем Лудона. Тарзан схопив найближчого до нього жерця, що мав на собі огидну маску. Він своїми залізними руками стиснув того жерця так, що він аж запищав не своїм голосом. Тарзан підніс його над головою й з силою кинув просто в обличе Лудона.

Лудон полетів на підлогу, а всі інші жерці спинилися в нерішучости. Тарзан використав цю мить, скочив на престол, а потім, підстрибнувши високо, вхопився руками за високий мур храму. Ніхто не рушився, щоб перешкодити його втечі. Тарзан зник за муром, а тимчасом Лудон схопився на ноги й опамятався. Він почав лютувати й наказувати спіймати Тарзана. Кілька вояків кинулися з храму поза мур. Було двоє людей, що раділи з утечі Тарзана, а це Джа-Дон та Панатлі.

Скоро довідався про втечу Тарзана і кроль. Він також був задоволений, що високий жрець скомпромітований; крім того він ще вагався, чи це дійсно син божий отсей чужинець, якого він видав жерцеви. Втеча Тарзана зробила на всіх велике враження, тим більше, що ніяких його слідів не знайшли. Жінки й діти далі поховалися за грати в своїх кріївках, не знаючи, що далі буде. Вояки попереджували всіх бути обережними, бо не відомо, де втікач і що він робить.